

OPIKSELUHUOLTOSUUNNITELMA

Tohmajärven kunta

esiopetus, perusopetus ja lukio

1.8.2023

Paikallisen opetussuunnitelman liite

(perusopetuksen opetussuunnitelman luku 8, lukiokoulutuksen opetussuunnitelma luku 4)

Johdanto

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Tohmajärven kunnan opiskeluhuoltosuunnitelmaa on laadittu kunnan esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion sekä sivistyshallinnon hallinnollisena yhteistyönä. Suunnitelmaa laatiessa on konsultoitu myös opiskeluhuollon henkilökuntaa sekä tehty seutukunnallista yhteistyötä. Tämä opiskeluhuollon suunnitelma on laadittu opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten.

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa tai muussa määräyksessä määräykset koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta. Siltä osin, kuin määräykset koskevat opiskeluhuoltopalveluja, Opetushallitus valmistelee edellä mainitut määräykset yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Tohmajärven kunta kuuluu hyvinvointialue Siun Soteen ja tässä suunnitelmassa käytämme hyvinvointialueesta lyhennettä Siun Sote. Tohmajärvi sijoittuu Siun Soten eteläiseen alueeseen. Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa. Tämä opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa kunnan esiopetuksen, Maiju Lassilan koulun, Tikkanen koulun ja Tohmajärven lukion opiskeluhuollon järjestämistä.

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuolto on koulussa tarjottava lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelu. Opiskeluhuoltotyö koostuu arkisen huolenpidon lisäksi oppilaiden ja heidän perheidensä kanssa tehtävästä asiakastyöstä. Opiskeluhuollon tavoitteena on edistää oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja oppilaiden osallisuutta. Samanaikaisesti turvataan varhainen tuki sitä tarvitseville. Opiskeluhuoltotyön painopistettä pyritään siirtämään yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön.

Siun Sote on laatinut arviot oppilaitosyhteistyöstä opiskeluhuoltopalveluiden osalta helmikuussa 2023. Suunnitelma tarkentuu Hyvinvointialueen palvelustrategian valmistumisen myötä. Siun

Soten kuuluu varmistaa Tohmajärven oppilashuoltopalvelut Terveystieteidenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti.

Siun Soten laskennallinen terveydenhoitajaresurssi, v. 2021 oppilastietoihin pohjaten Tohmajärven perusopetuksessa on 0,6 htv ja lukiossa 0,2 htv.

Siun Soten Eteläisellä alueella (Ilomantsi, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi) on neljä psykologin tehtävää perus- ja toisella asteella, joista 2htv on varattu koulupsykologin työhön. Kaikkiin paikkoihin on ollut haasteita rekrytoida työntekijöitä, mikä näkyy Tohmajärvelläkin toteutuneen oppilashuollon tukena esi- ja perusopetuksen haastavimmissa oppilastilanteissa. Kuraattorin tarve Tohmajärven perusopetuksessa (ja lukiossa) on arvioitu Siun Sotella 0,8 htv:ksi. Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhoollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoollossa tärkeää ja kouluhyvinvointia ja oppimista vahvistavaa. Yhteisölliseksi opiskeluhooltotoiminnaksi voidaan lukea kaikki yhteisöllisyyttä tukevat yhteiset toimenpiteet. Yhteisöllisessä opiskeluhoollossa voidaan ottaa esille esimerkiksi kouluterveyskyselyt, Tea-viisari, kiusaamisen vastainen työ, laajennetun terveystarkastuksen koonnit, luokkatason työskentelyyn liittyvät yleiset asiat (ei yksittäisiä oppilasasioita), yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen, oppilaiden osallisuuden edistäminen, verkostoyhteistyö, yhteistyö kotien kanssa ja opiskeluhooltotyön arviointi. Opiskeluhoolto on

kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Koulukohtaiset monialaiset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät kutsuu koolle rehtori/koulunjohtaja. Ryhmään kuuluu Maiju Lassilan koulussa ja Tohmajärven lukiossa rehtorin lisäksi erityisopettajat, apulaisrehtori, oppilaanohjaaja, kouluterveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi ja se kokoontuu viisi kertaa lukuvuoden aikana. Tikkanen koulussa ryhmään kuuluu koulunjohtajan lisäksi erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori ja se kokoontuu kuukausittain lukuvuoden aikana. Ryhmään voidaan tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen. Yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä eli kuntatason, opetuksen järjestäjän opiskeluhoitoryhmä. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitoryhmään kuuluu rehtoreiden ja varhaiskasvatuspäällikön lisäksi kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja sekä psykiatrinen sairaanhoitaja. Ryhmään voidaan tarpeen mukaan kutsua myös muita asiantuntijavieraita, jotka ovat tärkeitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kasvun tukena, esimerkiksi lastensuojelun ja perhetyön (varhaisen tuen) tai seurakunnan ja järjestöjen edustajia. Ryhmän koollekutsujana toimii sivistysjohtaja ja se kokoontuu 1-2 kertaa kalenterivuoden aikana.

3. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan terveydenhoitopalveluita, psykologi- ja kuraattoripalveluita sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa. Kun oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva havaitsee yksittäisen oppilaan tai opiskelijan kohdalla pitkäaikaisemman, laajemman tai monisyisemmän huolen, on asia käsiteltävä monialaisesti. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina asianomaisen opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajansa suostumukseen. Huoltajan lupa riittää, jos opiskelija ei ole kykenevä itse päättämään asioistaan ikä ja kehitystaso huomioiden. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ennaltaehkäisyssä. Lapsen osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä

mukaisesti. Monialainen yhteistyö voi olla tarpeen myös oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan opiskeluhuollon suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lapsen/nuoren osallisuutta ja omia toiveita kunnioitetaan ja oppilashuoltotyö pyritään järjestämään siten, että hän voi kokea tilanteen myönteisen merkityksellisenä omalle elämälleen.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Tohmajärven kunnassa on käytössä yhteisesti sovitut poissaolorajat ja toimintaohjeet poissaoloihin puuttumiseksi.

30 h – luokanopettaja/-valvoja on yhteydessä huoltajiin

50 – kuraattori on yhteydessä huoltajiin

70 – yksilökohtainen moniammatillinen OHR

100 – huoli-ilmoitus

Ennen yksilöllistä oppilashuoltoryhmää asioita on jo pitänyt hoitaa tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilashuoltoryhmän kutsuu koolle se, jolla huoli herää. Oppilas/opiskelija on oikeutettu määrittelemään oppilashuoltoryhmän kokoonpanon. Periaatteena suositetaan kuitenkin, että mukana on luokanopettaja/-valvoja, tarvittaessa lisäksi esimerkiksi erityisopettaja, opo, rehtori, kuraattori ja/terveydenhoitaja. Ryhmä kokoontumisesta kirjataan lomake ja sen täyttää koollekutsuja. Täytetty lomake toimitetaan koulusihteerille ja se arkistoidaan voimassa olevien ohjeiden mukaan.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen ja nuoren hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä.

4. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

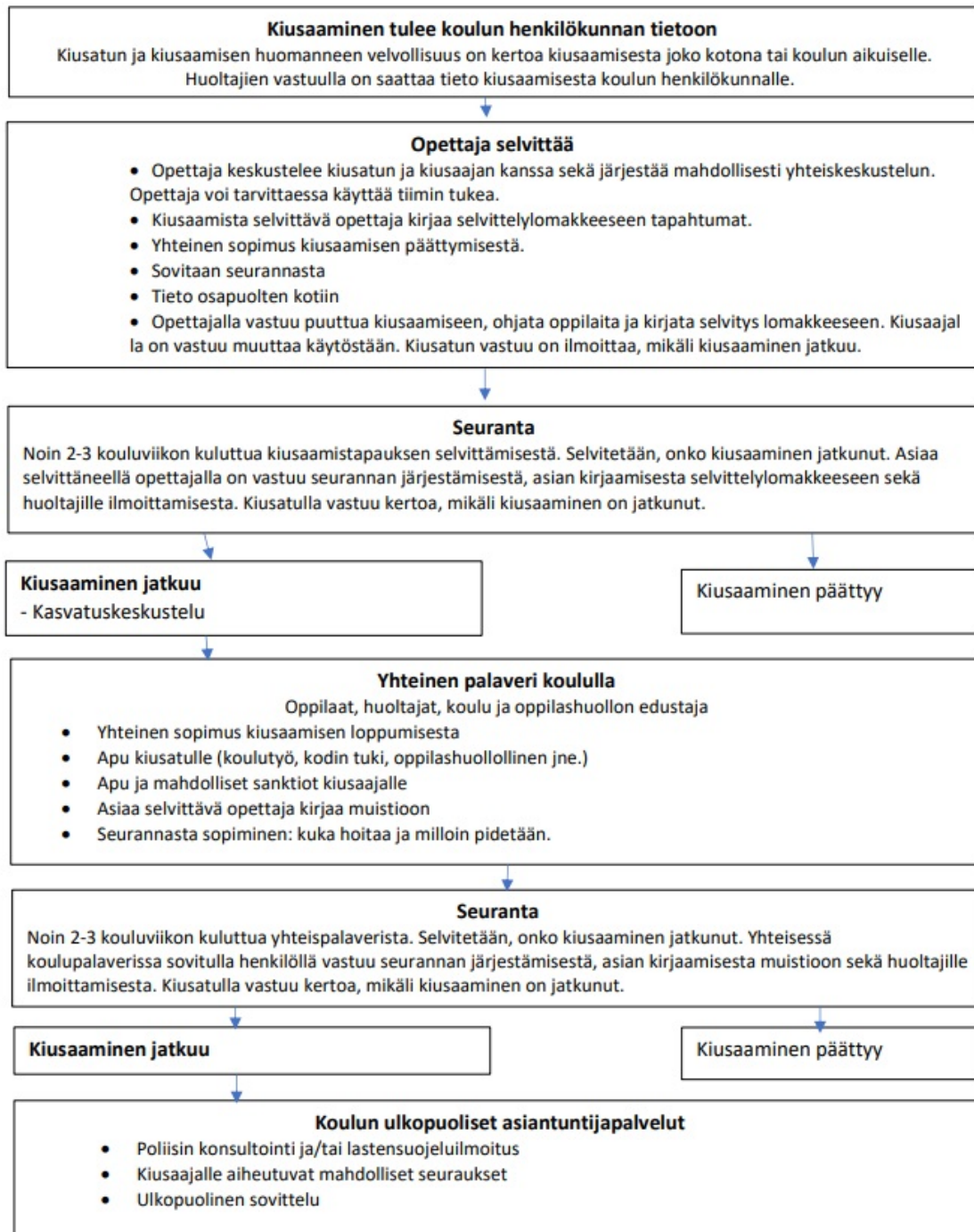
Lakien mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Opetuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä kaikilla kouluasteilla. Opiskelu- ja työyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäisy on erittäin tärkeää. Jokaisella

työ- ja opiskeluyhteisön jäsenellä on ennalta ehkäisyssä merkittävä rooli. Koulupolun tärkeitä nivelvaiheita sekä ryhmäytymistä tuetaan moni eri tavoin koulun työntekijöiden ja eri sidosryhmien yhteistyössä.

Tohmajärven kunnan Maiju Lassilan koulun ohjeistus kiusaamistilanteisiin on käytössä myös muissa kouluissa. Samaa ohjetta sovelletaan myös häirintä- ja väkivaltatapauksiin. Tärkeintä on ennaltaehkäisy, mutta tarvittaessa opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää lakien mukaisia kurinpitotoimia. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon ja niitä harkitessaan tulee ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä.

Kiusaamisen käsittely Maiju Lassilan koulussa

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan tahallaan pahaa mieltä toistuvasti. Kiusaamista voi olla esim. nimittely, pilkkaaminen, töniminen, tavaroiden ottaminen, lyöminen, syrjään jättäminen, pahan puhuminen sel takana tai ilkeiden juurujen levittäminen. Riidat ja erimielisyydet eivät ole kiusaamista, mutta myös ne selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Kiusaaminen sisältää aina valtaepätasapainon eli kiusattu on jollain tavalla puolustuskyvyttömässä asemassa kiusaajiinsa nähden, esimerkiksi nuorempi tai suuremman joukon kiusaama. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toimi dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille.

5. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen sekä kurinpitotoimet

Lain mukaan alle 18- vuotioiden tupakointi on kielletty. Sen mukaan tupakan ja tupakkaan rinnastettavien tuotteiden käyttö ja hallussapito koulussa on kielletty. Myös kaikenlaisten päihteiden ja huumaaavien aineiden hallussapito ja käyttö koulussa on kielletty. Koulun järjestyssääntöjen tehtävänä on luoda perusta koulutyön kasvatuksellisten ja opetuksellisten tavoitteiden saavuttamiselle, kouluyhteisön turvallisuudelle ja viihtyvyydelle. Järjestyssäännöt ohjaavat jokaista kouluyhteisön jäsentä vastuuseen päivittäisestä työskentelystä ja kasvattavat osaltaan oppilasta tulevaa elämää varten. Koulujen järjestyssäännöt sisältyvät koulujen lukuvuosisuunnitelmiin ja hyväksytään vuosittain sivistyslautakunnassa.

Maiju Lassilan koulussa, Tikkalan koulussa ja Tohmajärven lukiossa kasvatuskeskustelusta ja kurinpitotoimista on koottu erillinen ohjeistus kurinpitotilanteisiin ja se perehdytetään vuosittain henkilökunnalle rehtorin/koulunjohtajan toimesta. Ohjeistus pohjautuu perusopetus- ja lukiolakiin.

Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Opetusta häiritsevälle, muuten koulun järjestystä rikkovalle tai vilpillisesti menetelleelle oppilaalle voidaan määrätä perusopetuslaissa säädetty kurinpitotoimi tai ojentaa häntä perusopetuslaissa tarkoitetuilla tavoilla. Oppilaita kohtaan voidaan käyttää vain perusopetuslaissa säädettyjä turvaamistoimenpiteitä. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Opiskeluhuollon tuki turvataan kurinpitotoimissa ja tehdyt toimenpiteet kirjataan wilmaan. Kurinpitotoimia ohjaavat lait ja asetukset ja niitä ovat kasvatustakeskustelu, jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Muitakin ohjaavia toimia voidaan hyödyntää kasvatuksessa. Tällaisia ovat mm. siivousvelvoite, tavaroiden takavarikoiminen, läksyjen tekoon velvoittaminen koulupäivän jälkeen tai luokasta/muusta tilasta poistaminen. Opetuksen järjestäjä seuraa kasvatustakeskustelun, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä säännöllisesti koulujen ja kunnan opiskeluhoitoryhmissä.

6. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Turvallisuus on kaikkien kouluympäristössä työskentelevien ja opiskelevien vastuulla ja omavalvonta on erittäin tärkeää. Pelastussuunnitelma päivitetään vuosittain ja se perehdytetään velvoittavasti jokaiselle työntekijälle. Oppilaitoksen turvallisuudesta, pelastussuunnitelman ja järjestyssääntöjen päivittämisestä vastaavat rehtori ja turvallisuusvastaava. Turvallisuusasioita käydään säännöllisesti läpi ja harjoitellaan säännönmukaisesti koko toimintakauden ajan kasvatus- ja opetushenkilöstön, muun henkilökunnan sekä lasten ja nuorten kanssa. Henkilökunnalle tarjotaan myös lisäkoulutusta tarpeen mukaan, esimerkiksi avecci- tms. Poistumisharjoitukset järjestetään säännöllisesti. Riskejä voidaan pienentää ennakoiden ja huomioiden sekä muistamalla jokaisen ilmoitusvelvollisuus. Esimerkiksi piha-alueen liukkaudesta, turvallisuutta vaarantavista laitteista tai rikkoontuneesta irtaimistosta tulee tehdä välittömästi ilmoitus tekniseen toimeen ja/tai esihenkilölle.

7. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulun rehtori/koulunjohtaja vastaa oman koulunsa osalta henkilökunnan perehdyttämisestä tapaturmatilanteissa toimimisesta. Jokaisen henkilökunnan jäsenen tulee havainnoida ympäristöään ennakoiden tapaturmien mahdollisuutta ja ilmoittaa havaintonsa tekniseen toimeen ja/tai esihenkilölle. Esihenkilö vastaa henkilökuntansa osalta ensiaputaitoisten riittävydestä sekä

ensiapukoulutusten järjestämisestä. Ensiaputilanteet koulupäivän aikana hoidetaan tilanteessa vastuuajaisena olleen toimesta ja hoitoon ohjaus tarvittaessa tapahtuu kouluterveydenhoitajan tai terveyskeskuksen arvion perusteella.

8. Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Suuri osa oppilasta kulkee koulumatkansa koulukuljetuksilla. Kuljetukset järjestetään vakiovuoroilla tai kunnan ostopalveluna hoidettavilla koulukuljetuksilla.

Vanhemmille tiedotetaan lukuvuosittain, miten lapsen koulukuljetus on järjestetty. Muutoksista kuljetuksiin kesken lukuvuoden ilmoitetaan koteihin. Myös kuljetusten odottamisesta ja odotusten valvonnan järjestämisestä tiedotetaan koteihin. Kunnan koulukuljetusperiaatteet on hyväksytty sivistyslautakunnassa (31.5.2022). Niissä on tarkoin eritelty koulukuljetuksiin liittyvä lainsäädäntö, odotusajat sekä turvallisuutta koskevat ohjeet.

9. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Hyvinvointialue ja opetuksen järjestäjä vastaavat yhdessä opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja yhteistyötahoja.

- Opiskeluhoollon ohjausryhmä = kuntakohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä ohjauksesta ja arvioinnista ja se kokoontuu 1-2 kertaa lukuvuoden aikana.
- Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisöllisestä opiskeluhoollosta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa toimintakulttuuria, jolla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kokoontuu eri kokoonpanoissa kulloisenkin tarpeen mukaan ja vastaa yksittäistä oppilasta/opiskelijaa koskevasta opiskeluhoollosta. Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla tarpeen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon vahvemman tuen järjestämiseksi.
- Maiju Lassilan koulussa/lukiossa valitaan vuosittain pedagoginen tiimi, joka kehittää, seuraa ja arvioi koulun pedagogista toimintaa myös oppilashuollon näkökulmia esiin nostaen.

Kunnan edustajana hyvinvointialueen alueellisessa opiskeluhooltoryhmässä on sivistysjohtaja ja varalla Maiju Lassilan koulun ja Tohmajärven lukion rehtori.

